



Вёска Пінкавічы Пінскага раёна, дзе ў 1904—1906 гадах настаўнічаў Якуб Колас.

Фота С. КАЛЕСНІК.

МАСТАЦКІМ СЛОВАМ ПРА МАЛЕНСТВА І ЮНАЦТВА ПАЭТА

Фармаванне пісьменніка пачынаецца не тады, калі ён бярэ ў рукі перо і сцілаецца над чыстым аркушам паперы. Пачынаецца яно, бадай, з таго часу, калі чалавек расплюшчыў вочы, свядома зірнуў на наваколны свет і ўгледзеў яго такім, якой мастак бачыць сваю натуру перад тым, як адлюстраваць яе на палатне па ўсёй разнастайнасці і гарманічнасці фарбаў.

Працягчы вытокі, заўважым фармаванне ў чалавеку таленту — задача нялёгкай і вельмі пачэснай. Нашы крытыкі і літаратуразнаўцы звычайна не ставяць сабе за мэту вылучыць творчасці таго ці іншага пісьменніка ў сувязі з яго асабістым жыццём. Мне здаецца, вельмі пачэсна і патрэбна справу робіць той даследчы літаратуры, які ўзяў на сябе клопат аглядаць не толькі творчыя дэталі твораў, але і даследаваць мастацкім словам вытокі самога таленту. З гэтага пункту гледжання ўважліва і цікава праца вядомага нашага крытыка і літаратуразнаўцы Сцяпана Александровіча «Ад роднае зямлі», надрукаваная ў сямім нумары часопіса «Маладосць». Аўтар даў самай твору падзаглавак «Аповесці пра маленства і юнацтва Якуба Коласа».

Чытаючы аўтарскую аповесць, я ўдзіўляюся, сур'ёзна даследчыка гісторыі літаратуры, як чалавек, які намяла папараці над тым, каб узяць для нашага чытача многія цікавыя факты з жыцця і творчасці Які Купалы, Максіма Багдановіча, Змітрака Бядулі. Работы літаратуразнаўца склалі сабой шэраг, які вельмі праймаў на была прынята чытачом. Аднак усё тое, што рабіў дэпутат Сцяпан Александровіч у жанры біяграфічных даследаванняў, было як бы толькі першай прыступкай да разгоржанага больш шырокага падарожжа. Да такога шырокага падарожжа і належыць новая аповесць «Ад роднае зямлі».

Вядома, нялёгка пісаць пра канкрэтнае жыццё вельмі вядомага ўсім чалавека. Тут, калі аўтар і даць прастор творчым домыслам, дык гэты домысел павінен цалкам ставяцца да фактаў самога жыцця, як бы праясненне, высвятленне іх. Кожны чытач, які ведае біяграфію паэта, можа супаставіць аўтарскі домысел, «зверыць» яго з тым, што ён ведае пра паэта і, калі ён не супадае, прынамсі, не заставіць аму самай праўды, таму не будзе веры ў праўдзівасць і шырыць усю творца.

Калі праўду кажаць, дык я і сам браўся чытаць аповесць пра Якуба Коласа з нейкай напружанасцю: ці ўведаю што новае, цікавае з яе? Аднак жа з першага раздзела давясло прымяна пераказчыца, што перада мною не звычайна біяграфічны выдатнага нашага мастака слова, а спарэды мастацкі твор з яркімі малюнкамі дэталей, з разгорнутымі характэрамі, з пудоўнымі малюнкамі наддэманскай прыроды, з глыбокім адлюстраваннем народнага

жыцця празаданія першай рускай рэвалюцыі.

Галоўны ў аповесці вобраз сялянскага хлопчыка, сына лесніка — Косіка, будучага слаўтага народнага паэта. Ужо з першай сустрэчы з хлопчыкам на старонках аповесці, бачачы яго дапытлівасць, цікавасць да наваколнага жыцця, чытач можа заўважыць, што гэты расце чалавек, які нясе ў сваім сэрцы нешта незвычайнае. Восм мы бачым, як Косік, ахопліваючы рукамі камень старарэчыны, лезе на самую верхавіну і і гледзіць на наваколны свет.

«О як ён адсюль выглядае харошым!»

У першых раздзелах чытач знаёміцца з Косікавымі бацькамі, дзядзькамі, з братамі Уладкамі і Алесем, з усім свайго Мінкевічаў: з дзедкам Юркамі Лёсікам, з бабай Крысай, з дзядзькамі Петрусьмі і Яўхімам і іхнімі жонкамі Альбінай і Анатольяй. Але амаль самым цікавым сярод гэтых, якія з'ехалі на дажнікі ў Мінкевічы хату, быў яскін Амброж Косік Дзямідовіч, па мянушцы Кудзелі.

Раздзел «Дажнікі» як бы ўводзіць чытача ў тую атмасферу, якая, вядома, доўга жыла творчым фантазію будучага паэта. Дажніканыя песні, скокі, дасціпныя прымаўкі і прыказкі, казкі і былі — вось той грунт, на якім суджана будзе ўзніць і раскрасіцца будучы паэт.

Але, бадай, самым галоўным, што выклікала гукае пачыненне струны ў сэрцы хлопчыка, быў уплыў дзядзькі Антосі. Калі бацька Косіка — Міхал быў майстравым, засераджаным на клопаче, які яму праявіць з невялікай сям'ёй, дык меншы бацькаў брат заўсёды ваджаўся з плямніцкамі, асабліва з Косікам, заўсёды расказваў цікавыя казкі і гісторыі.

Нягледзячы на тое, што Косік бацька купіў шапку. Прыгожыю новую шапку з гузікам. Хлопчык ішоў з дзядзька Антосем па грыбы. Зарываўся так, што Косікава шапка недзе згубілася. Гэта была такая стра-та, якую хлопчык яшчэ ніколі не меў. Каб уцесці хлопчыка, дзядзька Антось расказаў казку пра таку ж самую шапку, але якая зарывалася з іншым хлопчыкам, і стра-та як бы памешалася. Гэта вельмі цікавы эпізод, які не толькі выяўляе характар дзядзькі Антосі, але і раскрывае вобраз хлопчыка, яго адметнасць ад іншых дзяцей.

У аповесці многа раздзелаў. Яны самі па сабе кароткія, але ў іх кажаць бы, што кожны з іх з'яўляецца пунціўнай заходкай і ў цэлым уводзіць чытача ў атмасферу тагачаснага народнага жыцця, з яго цяжкасцямі, але і з яго рамантычнай казачнасцю, песнянасцю. У народных казках і песнях заўсёды выкрываюцца і дасціпныя асуджаныя пані і іх паслугачы. Восм адна з гэтых казак: пану Беразоўскаму цар загадаў тры завіскі, бо, як казалі, тут ён самы разумны чалавек. Але колькі ні біўся пан Беразоўскі, ён не мог адказаць на царыя загадкі. Тады

наваля казнішчына, хоць з семінарыстаў імкнуліся выхаванне палудымных рабў, сатрапаў царскага самаўладства, усё ж тут прабілася на свет і тое добрае, што пася ўрасло ў творчасці паэта ваякі любовію да народа.

Семінарыстаў выхоўвалі такіх людзей, які сталі святнік Меліаранскі. Яны стараліся загалушчыць у будучых настаўнікаў праўдзены народнага духу. І ўсё ж сарод выхавальцаў знайшліся такіх людзей, які ўгледзеўшы ў хлопчыку іскру таленту, не пагадзіліся, а, наадварот, пастараўся распасці. Чытач бачыць, як пры дапамозе разумнага педагога Кудрынскага фармаваўся густ будучага паэта. І не толькі пад уплывам аднаго Кудрынскага семінарыста ў сваёй большасці былі вынесены хлопцы, які з сабою прынеслі столькі цікавага, што яно каласалася ў памяць будучага паэта, як невячэрняя пласты творчага запасу.

Сцяпан Александровіч паказвае жыццё Якуба Коласа ў сям'і і ў Нясвіжскай семінарыі. І хоць гэта той перыяд, калі па сутнасці яшчэ не было паэта, калі толькі выяўляўся яго талент, але з дакладнасці і вельмі выразна і апісанаў сялянскага жыцця, быту семінарыстаў іх імкненні, чытач як бы ўжо ўвадае і чыя праблема, тая сітуацыя, тая вобстаў, якія потым акмуніць у «Новай зямлі». Чытач бачыць той сацыяльны асярод, які пасля навадасць выбуховую сілу вершам паэта, сілу пратэсту супраць прыгнёту сялянства.

Аповесць напісана выразна, эмацыянальнай мовай. У ёй многа дасціпнай сялянскай мурасы, гумару. Яна як бы грунтуецца на падмурку беларускага фальклору.

Вядома, аўтару можна зрабіць заўважку, што ён не паказваў ітэматычна боку жыцця Коласа, яго прывязанасці і пачуццў. Можна было б параўнаць яго з тым, што скуравала вылісаны вобраз бацькі паэта — Міхала, што з вобстаў раз дзядзькі Антосі не ўзбодзіў роўна вылісаны. Але, як мне здаецца, гэта прынамсіні. Галоўнае ж у тым, што пісьменнік здолеў пераказаць узнаніць тую атмасферу, якая спарэдыла, вылучыла і паставіла на перадавыя пазіцыі барыбары за народную долю ваякі нашага паэта Якуба Коласа.

Аповесць разлічана на юнага чытача. Але яе з цікавасцю прычытаюць кожны, каму дарэгі вобраз нашага народнага паэта, каму дарэгі і любячая наша родная літаратура.

Пададзем жа поспеху новаму цікаваму твору.

Рыман САБАЛЕНКА.

ДУМКИ АБ ІХ БУДУЧЫНІ

НЕГАЛІДНЫЯ прасторы адкрывае практ. Праграмы КПСС перад народным самадзейным мастацтвам. «Атрымаюць шырокае распаўсюджанне народнага тэатра, масавая самадзейнасць, тэхнічнае вынаходніцтва і іншыя формы народнай творчасці. З асродкаў ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці вылучаюцца новыя таленавіты пісьменнікі, мастакі, музыканты, артысты».

Партыя надае ваякі значэнне ў культурным развіцці краіны народным тэатрам. Гэта абавязвае ўсіх работнікаў прафесіянальнага мастацтва думаць і клапаціцца аб іх будучыні.

Мінула два гады, як адкрылі засноўны першы народнага тэатра рэспублікі. Іх голас з кожным днём гучыць усё мацней.

У Беларусі 19 народнага тэатраў. Амаль кожны вечар сотні і тысячы жыхароў гарадоў, раённых цэнтраў і вёсак ідуць на свечы, «якое загараецца ў клубах, палацах, дамах культуры, дзе выступаюць народнага тэатра, ідуць каб убацьчы «сваіх артыстаў», з якімі яны працавалі ўдзень на будоўлях, заводах, на ўстановах і школах.

Не перабольшваючы можна сказаць, што цікавы і змястоўны спектакль з'яўляецца радаснай падзеяй. Ён прымушае людзей хвалявацца, перажываць, радавацца. Прымяна, калі гледачы, выходзячы з такога спектакля, паўтараюць словы сваіх любімых герояў і не толькі паўтараюць, але запамінаюць, робяць іх сваімі.

Глыбока дзейнічае на пачуцці чалавека прадзіўныя сцэны твор. Восм чаму ўважліва і сур'ёзна павінен ставіцца кожны народны тэатр да выбару п'есы. Яго рэпертуар з'яўляецца той глебай, на якой можа расквітацца творчая дзейнасць калектыву.

Удмуля працу над рэпертуарам большасць народнага тэатраў. Аб гэтым сведчыць спектаклі «Гітаны», «Барабаншчыкі», «Алашанская даліна», «Кухарка» (Пінск); «Юнацтва бачкоў», «Не верце шчышні», «Мараль пані Дудельскай», «Апошні прымянік», «Без яны ні нявядзюць», «Злавіцца не трэба», «Раскіданае гніздо», «Меч і зоркі», «Спаканне на чаромкі» (Магілёў); «Глыбокая плынь», «Выгнанне блудніцы», «Паўлінка», «Лявоніха на арбіце» (Літва); «Выбаіце, калі ласка», «Позінае каханне», «Партызанцы» (Польша); «Папараць-кветка» (Служы); «Два колеры» (Віцебск).

Усё большае месца ў рэпертуары народнага тэатра займаюць п'есы беларускіх драматургаў. Дарэчы прыкладам у гэтай справе з'яўляецца праца Баранавічскага тэатра з драматургам В. Зубава. П'еса «А зямлі» Слонімскага — над інсцэніроўкай «Глыбокая плынь» І. Шамякіна.

На маю думку, Міністэрству культуры варты даць права народным тэатрам заключыць дагаворы з аўтарамі на напісанне п'ес. Гэта будзе спрыяць вынаходніцтву творчай свабоды калектыву.

У сапраўдны рэжысёр — гаварыць К. Станіслаўскі, — спадучацца рэжысёр-настаўнік, рэжысёр-мастак, рэжысёр-літаратар і рэжысёр-адміністратар. Восм такі рэжысёр больш за ўсё патрэбны народнаму тэатру. Важна не толькі падарваць п'есу і ўдала размеркаваць ролі, але і быць настаўнікам калектыву.

Рэжысёр народнага тэатра, які ніхто, павінен вядзь душу кожнага свайго актёра. Хто ён, чаго прыйшоў на сцэну, чаго чакае ад яе: лёгкага поспеху ці сапраўднага мастацтва?

Актёры народнага тэатра — гэта не толькі лепшыя ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці, але і лепшыя працаўнікі на вытворчасці. Яны вучацца ў вачэрніх

школах, рыхтуюцца да вяртання дысертаций, выходзяць дзедзі, працуюць на заводах і будоўлях. І не гледзячы на стомленасць пасля працы, прыходзяць на рэпетыцыю, аддаюць любімай справе ўсё свой вольны час. Яны не толькі іграюць, але перастаюць дэкарацыі, шыюць кашмы, робяць бутэфоры, а ў свой дзень адпачынку выяжджаюць са спектаклем у калгас. Іншы раз пасля гэтых гастроль вяртаюцца дамоў пешу, а раніш ідуць на працу. Адаванасць і любоў да тэатра дапамагаюць ім перадолаваць усё цяжкасці. Восм такіх людзей павінен умець шукаць рэжысёр народнага тэатра.

Рэжысура народнага і самадзейнага тэатраў — гэта сёння вельмі сур'ёзная праблема. Многія калектывы працуюць без вопытных, кваліфікаваных рэжысёраў. Ці не час Міністэрству культуры БССР і Рэспубліканскаму Дому народнай творчасці залучацца над гэтым? Можна, варты адкрыць пры Беларускім тэатральна-мастакі інстытуце курсы, а пры тэатрах — семінары самадзейнага тэатра? Ці не мэтазгодна было б запрашаць асобных рэжысёраў народнага тэатра для пастаўкі спектакляў.

Акавае Акадэмічны тэатр імя Які Купалы Аршанскаму народнаму тэатру. У народнага тэатра тэатра прымаў непазрэды ўдзел рэжысёр тэатра К. Санікаў і народны артыст СССР Б. Платонаў. Прагледзеўшы аднолькавы спектакль аршанскага тэатра і народнага тэатра імя Які Купалы і практычным уладкам у рэпетыцыі паказаў самадзейным артыстам шлях да глыбокага раскрыцця вобразаў. Такая «практычная лекцыя» спадучацца самадзейным артыстам і яны запрасілі Б. Платонава выступіць у спектаклі «Канстанцін Заслонаў».

Народны артыст СССР П. Малчаню аказваў значную дапамогу самадзейнаму артысту Баранавічскага народнага тэатра М. Аграмовічу ў працы над роллю Леніна.

Карысна творчая дружба ўстанавілася паміж Брэсцкім драматычным тэатрам імя Ленінскага і Рэспубліканскім тэатрам. Многія творчасці залучацца над гэтым? Можна, варты адкрыць пры Беларускім тэатральна-мастакі інстытуце курсы, а пры тэатрах — семінары самадзейнага тэатра? Ці не мэтазгодна было б запрашаць асобных рэжысёраў народнага тэатра для пастаўкі спектакляў.

Сардэчна творчая дружба імяў паміж калектывамі драматычнага тэатра і калектывамі Бабруйскага і Магілёўскага народнага тэатраў. Тут часта можна бачыць не толькі на прэм'ерах, але і рэпетыцыях рэжысёра А. Рабусака і мастака В. Акулава.

Сардэчна творчая дружба імяў паміж калектывамі драматычнага тэатра і калектывамі Бабруйскага і Магілёўскага народнага тэатраў. Тут часта можна бачыць не толькі на прэм'ерах, але і рэпетыцыях рэжысёра А. Рабусака і мастака В. Акулава.

Штодзённую дапамогу акавае калектыву рэспубліканскага Тэатра юнага гледача Баранавічскаму народнаму тэатру.

На жаль, не ўсе прафесіянальныя калектывы і дзеянні сёння цікавіцца патрэбамі народнага тэатра. У першую чаргу гэта мае дачыненне да Гомельскага драматычнага тэатра, які забаву дарогу ў тэатральную самадзейнасць свайго вобласці.

Народнага тэатра чакаюць сістэматычна дапамогі ад свайх старэйшых сяброў, які чакаюць творчай вучобы па сістэматычнаму майстэрству, рэжысуры, дэкарацыянаму афармленню, па грыву, мове.

У ПРАЦЫ народнага тэатраў ёсць яшчэ шмат недахопаў. Час ад часу трапляюць на сцэну слабыя п'есы, адсутнічае планавасць у рабоце над новымі спектаклямі, адзіны тэатр выпускае адну-дзве пастаўкі ў год, другі — тры-чатыры. Не вырашана пытанне з забеспячэннем мастацкіх, неабходным для афармлення спектакляў. Час адкрыць хоць бы адзін магазін у Мінску па продажу парывоў, грыву, рэжысуры.

Але яшчэ цікавіцца запатрабаванымі народнага тэатраў Беларускае тэатральнае аб'яднанне, якое можа аказаць вялікую творчую метадычную дапамогу арганізацыяй кансультацый і лекцый для калектываў самадзейнага тэатраў.

Паўстае пытанне аб стварэнні метадычнага цэнтра па кіраванні народнымі тэатрамі. Трэба шыра кажаць, што Упраўленне культуры і мастацтва Міністэрства культуры і Рэспубліканскі Дом народнай творчасці не спраўляюцца з гэтай задачай. У баку стаіць ад патрэб народнага тэатра і Упраўленне па справах мастацтва.

Народнага тэатра выходзіць на шырокую дарогу творчага жыцця, яны з'яўляюцца дастойнымі памочнікамі партыі, парастакі камуністычнага мастацтва. Таму трэба няспына думаць аб іх творчым і арганізацыйным становішчы.

Ул. СТЭПЛЯХ, дырэктар Тэатра юнага гледача.



такім у прафесіянальным калектыве і наадварот? Заслужана дзедзі мастацтва БССР Л. І. Маладоскага абавязваецца паставіць адзін спектакль на сцэне народнага тэатра. Трэба памножыць такія прыклады.

НАРОДНЫЯ тэатры выяжджаюць на гастролі ў гарады і вёскі рэспублікі. Гастроліруюць яны не толькі летам, а і вясной, у час сур'ёзнай зімы. Амаль усё свае прэм'еры павязваюць калгасам і саўгасам свайго раёна Слонімскага, Баранавічскага, Палацкага, Багушэўскага, Барысаўскага тэатраў. Прывез тэатр у калгас ці саўгас заўсёды саўсёды радаснай падзеяй.

Слонімскага народнага тэатра амаль кожны лета гастроліруюць у Баранавічах, а Баранавічскі — у Слоніме. Такія абменныя гастролі таксама вельмі карысныя.

Хваляюцца падзеяй у жыцці Баранавічскага народнага тэатра была пазездка на гастролі ў Польскую Народную Рэспубліку.

Добра робяць Гомельскага і Брэсцкага Упраўленні культуры, арганізуючы паказ лепшых спектакляў сваіх народнага тэатраў у вобласных цэнтрах. Спектаклі ў Брэсце праглядаюцца грамадскаму гораду, артыстам і рэжысёрамі Тэатра імя Ленінскага камсамолу. Кожны спектакль абмяркоўваецца на творчай канферэнцыі разам з гледачамі.

У гастроліх народнага тэатраў многа ішчэ арганізацыйных і творчых непазрэды. Не вырашана пытанне з транспартам, з адсутнасцю артыстаў, продажам білетаў, адсутнасцю планавасці гастрольей. Абласным упраўленням культуры неабходна планавасць гастроль народнага тэатраў.

3 КОЖНЫМ днём мацее Дружба народнага тэатраў з прафесіянальнымі калектывамі. Яны сталі свабодна і «спадарожнікамі» прафесіянальных тэатраў. Пленную дапамогу

Наступным у абмеркаванні праблем развіцця народнага тэатраў рэспублікі выступіць у газеце аспірант Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Акадэміі навук БССР С. Патровіч.

СПЕКТАКЛЬ ЦІ ТЭЛЕФІЛЬМ?

Многа разоў ідзе пра спецыфіку тэлебачання. Тэлевізор, кажучы некаторыя, гэта — малы экран. Значыць, на ім павінен пераважыць буйныя планы.

Але наўрад ці знойдзецца тэлеглядца, які, упершыню прагледзеўшы па тэлевізару фільм «Браніо-сец «Пацёмкі», не будзе ўраўнаважана гэтым шэдэўрам нашага кінематографара? А між тым, тут менш за ўсё буйных і сярэдніх планаў. «Вясёлыя работнікі» або «Карнавальная ноч» таксама не буйна-планавыя фільмы, а глядач добра ўспрымае іх па тэлевізару.

Дарэчы, нядаўна ў друку прамілыўны такі факт: журналістка кінафестывалю прагледзла многа фільмаў не ў кіназатрахах, а на экранна тэлевізару па трансляцыі Марсельскага тэлецэнтра і задала дэталі аб'ектыўна ацаніць іх.

Або гаворыць так:

— Спецыфіка тэлебачання ішчэ ў тым, што малы экран не дапушчае актыўнага маніяжэра рыву.

Выходзіць, што камедыі Чапліна, фільмы Эзенштэйна і Пудоўкіна, з іх імклівым маніяжэрам, па тэлевізару не будуць успрымацца? Практыка абвергла і гэтую «этрэю».

І такую «спецыфічную» рыву на зьяўляюць:

— Тэлевізар — справа ітэмная. Тут трэба гаварыць азіна на азіна. Значыць, для ваякі колькасці клубных і масавых устаноў трэба стварыць спецыяльнае тэлебачанне?

Размовы аб тэлевізійнай спецыфіцы вельмі зацікаўлены. Ці не час ужо даць гледачам добрую прадукцыю?

Так, тэлебачанне — мастацтва маладое. Але савецкае кіно ў дні вольнага маладосці ўжо на шостым годзе існавання (хутка і Мінская тэлестанцыя будзе спраўляць свой шасцігоддзю юбілей) дало неуміручае «Браніо-сец «Пацёмкі»» і ці не больш правільным будзе сказаць, што тэлебачанне — гэта спецыялізаваны варыянт кінематографіі. З такой думкай пагаджаюцца многія.

З гэтага пункту гледжання хочацца разгледзець некаторыя прыклады паказу на тэлеэкране спектакляў і інсцэніровак.

Спектакль — аб самах звычайных тэатральных спектаклях, якія мы часта бачым на нашых экранах. Яны або транслююцца са сцены, або пераіснаўляюцца ў тэлестанцыі. Часцей за ўсё гэта робіцца так: пасля папярэдняга азнамянення са спектаклем яго падымаюць на экран. Пераважна большасць мізансцен (глыбока тэатральна па сваёй сутнасці), які і тэатраўка вобразаў, захоўваецца ў сцэнічнай інтэрпрэтацыі тэатральнага п'есаўніка. Але на экране тэлевізара выгледзе дзямі іншым. Тэлежысёр часам ласуецца тэатральнае месца дзеяння, штосці вынісць на натуру, уводзіць кінакадры, але ўвогуле за радкімі выключэннямі атрымлі-

ваецца шэрая копія тэатральнага вядоўшча. І не тэатр, і не кіно. Прагледзіць фільм-спектакль «Аншкіна» Карніна. У тэатры — гэта выдатна пастаўка. Але механічна пераіснаўляць на экран толькі шляхам «раскараўкі» заўсёды генаўнаў працу МХАТ'а, Шына справа фільм «Васа Жалызіна» ў ім цалкам захаваны характары спектакля Малага тэатра. Але ў адноўленне ад «Аншкіна Карніна» ён не ў дзвух сярках, а ідзе паўтары гадзіны. І, галоўнае, пераказаны ён гледачам новаю творца. Пераказаны арганічна, вяртае. І ў той жа час ніхто не скажа, што гэта не спектакль Малага тэатра з яго выдатным ансамблем.

У першым выпадку да спектакля падлішкі механічна, у другім — творца. Але калі тэатральны спектакль пераносіць на тэлеэкран, часцей за ўсё гэты перанос бывае механічным. Тэлеглядца бачыць не пераіснаўляюць тэлевізара пастаўку, а тэлевізійны «пракат» тэатральнага спектакля. Яго можна паказаць апературына, з малымі затратамі сродкаў і творчай думкі, але менш за ўсё ён можа задаволіць гледачоў.

Тэлестанцыі часта робяць свае пастаўкі. Такія спектаклі Мінскага тэатра паказала ўжо імвала. Тут «Аснені смутак» М. Некрасава, «Не верце шчышні» І. Шамякіна, «Як заўважана» М. Горкага, «Успамін аб двух панядзелках» А. Мілера (рэжысёр В. Карпілаў); «Суд» Ул. Галука, «У по-

шуха радасці» В. Розава (рэжысёр М. Мойні); «Цемрашаль» А. Талстога (рэжысёр М. Співак), «Актёр» М. Някрасава (рэжысёр Б. Вішкароў) і іншыя. Часу на падрыхтоўку такіх спектакляў выдзяляецца дастаткова, некаторыя з іх рыхтаваліся па чатыры а дзень месцамі. А вынік атрымліваўся вельмі такі ж, які і пры паказе гатоўта тэатральнага спектакля. Чаму? Таму што рэжысёры ў большасці выпадках распаўсюдвалі п'есы не кінематографічна, а ставілі па іх звычайна тэатральныя спектаклі. І толькі пасля пастаўкі пачыналася «раскараўка» спектакля на буйныя і сярэднія планы, іначай кажучы, паўтараўся той самы механічны працэс. Праўда, у арыгінальных тэлеспектаклях падбіраюцца больш прыдатныя актёры, грывы, кашмы, афармленне. Можна назваць не мала тэлеспектакляў, добрых па рэжысёрскай і актёрскай працы. Гэта — «Як заўважана», «Суд», «Цемрашаль», «Успамін аб двух панядзелках».

На тэлестанцыі ставіліся ішчэ інсцэніроўкі пражыццёвых твораў. І іх стваральнікі зноў жа кіруюцца прынамсі — бліжэй да п'есы, а ў пастаўках — бліжэй да тэатра. І ў гэтых выпадках рэжысёры бачыць не кінематографічны твор, а тэатральную пастаўку.

Саме лепшае, калі аўтар адраў п'еса тэлестанцыяй. На жаль, такіх твораў у Мінскай студыі ішчэ не было, калі не лічыць тэлестанцыя Б. Бур'яна аб Валынцы Таўла.

Тэлеспектакль — гэта ў першую чаргу тэлефільм, кінематографічны па сваёй прыродзе твор. Тым не менш ён мае свае некаторыя перавагі перад звычайным кінатворам. Яго перавага — у апе-

ратывасці. Тэхніка кіно такая, што на выпуск фільма, апроч вялікіх выдаткаў, патрэбны і вялікія асабды. Тэлебачанне можа значна перадаць кіно, быць больш свабодным. Хутка пасля таго, як быў апублікаваны сінгары А. Дзюжына «Пізнава аб моры», Ленінградская студыя тэлебачання паказала п'есу па гэтым сінгары, у той час, як здымкі фільма на кінастанцыі ішчэ толькі рабіліся. Вядома, не магчыма параўнаць карлоўе шырокаяэкраннае палатно рэжысёра Ю. Сошнава і сціпную работу леныградскага энтузіаста. Але тэлестанцыя зрабіла сваю справу: апературына знаёміла гледачоў з новым творам генаўнаў мастака, ды і самай пастаўкай у межах магчымага тэлебачання атрымалася ўдалай і буйна ўзгаўраджана дыпломам Камітэта радзівешчання і тэлебачання.

Хачелася б, каб і Мінская тэлестанцыя была больш апературына ў такіх выпадках. Вышэй з друку новы чытаць вышэй Беларускага пісьменніка — і паставіць бы яго, не доўга думаючы.

Літоўская кінастанцыя, напрыклад, ужо выпусціла фільм «Калі зліваюцца рэкі» па рамку П. Броўкі, а Мінская тэлестанцыя толькі надумалася ставіць яго.

Гледзячы з ваякі нецярпліваасцю чакае арыгінальных тэлепастаўкаў, але іх месца незаконна займаюць звычайныя паказы кінафільмаў. Кінематографіі робяць сваю справу, але чаму тэлебачанне пераважыць ў яго практычную кантэра? Фільм можна гледзець і ў кіназатрахах, а вось тэлеспектакль — толькі на блакітным экране.

Ус. КУХТА, рэжысёр тэлебачання.

З кінакамерай на рэспубліцы

На экранна гарадскіх кіназатраў і сельскіх клубў пачаў дэманстравацца кіначасопіс «Савецкая Беларусь» № 20, першы сюжэт якога — «Агонь слэвы» — расказвае аб тым, што ў сталіцы Беларусі на плошчы Перамогі быў зашпелены вечны агонь у славу тых, хто змагаўся за Радзіму ў гады Вялікай Айчыннай ваяны.

З другога сюжэта гледачы даведваюцца пра камсамольцаў Беларускага ўтэазавада, які ў вольны ад работы час сабралі для збіжжа камуністычнай працы Савалоўска-Сербайскага горнаўзбагачальнага камбіната 25-ці тонны самозвал. Гэтая машына-волат — ладарунак XXII з'езду партыі. Трыццаць год адаў савецкай авіяцыі генерал-маёр Аляксандр

Якулевіч Прынцаў, а цяпер працуе дырэктарам маладога саўгаса імя Фрунзе на Міншчыне. Яму і прысвечаны трэці сюжэт кіначасопіса «На мірным фронце».

З цікавасцю будуць прагледзець кінакамеры, у якіх расказваецца пра абарону дыпломна студэнта Беларускага інстытута іжынерна-тэхнічнага транспарту, аб міжнароднай сустрэчы вятравістаў Варшавы і Мінска, а таксама аб паказальных выступленнях на міжскіх стадыёне «Дынама» ўдзельнікаў спартакіады па тэхнічных відах спорту.

Кінасюжэт «У выхадны дзень» зняты апературамі І. Вейнароўчым і Л. Шаталевым на берэзе Мінскага мора. У заключэнне кіначасопіса паказаны выступленні самадзейнага калектыву Гомельскага Палаца культуры чыгуначнікаў імя Леніна ў калгасе вобласці.

АДЗІНкі ПЕРАШКАДЖАЮЦЬ СЛУХАЦЬ ТЫСЯЧАМ

Новае перакладанне

ВОБРАЗЫ УКРАЇНЫ

БЕЛАРУСкі ПАЭТ І ЛІТАРАТУРА З ДА СІЛІПАЙ ЛІХАДЗІЕВІЧ

ВЕРШЫ ФРАНЦУЗСкіХ ПАЭТАУ

Летнія гастролі творчых калектываў Беларусі на ярмарках пляцоўках у парках нашай рэспублікі сталі добрай традыцыяй. Дзяржаўны народны аркестр БССР гэтым летам ужо выступіў з канцэртамі ў Брэсце, Магілёве, Гомелі, Мазыры, Віцебску, Палонку, а таксама ў раздзе раённых цэнтраў. Гэтыя выступленні праходзілі з поспехам і заўсёды пры вялікай колькасці слухачоў.

Характэрна, што ў апошні час цікавасць да сур'ёзнай музыкі вырасла не толькі ў буйных абласных цэнтрах, дзе праходзілі нашы гастролі, але і там, дзе канцэрты аркестра адбываліся ўпершыню. Аб гэтым сведчылі нашы выступленні ў раённых цэнтрах Высокае Брэскай вобласці, Сураж Віцебскай вобласці, у клубе шклявова-да імя Камінтэрна ў пасёлку Глуша Бабруйскага раёна, а таксама ў раздзе калгасаў. Кожны аркестр і сольны аўтар нашай праграмы прымаў вельмі цёпла. Мы, музыканты, пасля гэтых канцэртаў адчувалі вялікае задавальненне.

Імкненне шырокіх колаў насельніцтва да музыкі невыпадкова. Тут адчуваецца ўплыў універсітэцкай культуры, музычных лектараў, якія актыўна працуюць усе гэтыя гады і многа робяць для эстэтычнага выхавання працоўных.

Сур'ёзныя адносіны слухачоў да музыкі патрабуюць самай пільнай увагі з боку арганізатараў летняга канцэртнага сезона ў рэспубліцы.

На жаль, не ва ўсіх гарадах сапраўднаму клопату аб арганізацыі выступленняў музычных калектываў і адкрытых пляцоўках. Азімнімі месцамі, дзе канцэрты праходзілі нармальна, з'яўляюцца крыты летні тэатр Віцебскага парку імя Фрунзе (дырэктар Т. Раскава). Гэтая вялікая глядзельная зала заўсёды бывае перапоўнена.

Але добрыя летнія тэатры павінны быць ва ўсіх буйных гарадах нашай рэспублікі. Іх жа няма нават у Мінску.

У Бабруйскім парку (дырэктар т. Карман), нягледзячы на тое, што канцэрты як народнага, так і сімфанічнага аркестраў праходзяць тут ужо не першы год, на сцэне заўсёды цёпла і цікава. А адміністрацыя парку і гарвыканком не прымаюць ніякіх мер да таго, каб пашырыць канцэртную эстраду.

Есць і больш сур'ёзныя перашкоды. У многіх гарадах поруч з канцэртнай эстрадай размешчаны танцавальныя пляцоўкі. У час нашых выступленняў часта чуліся гукі вальсаў і танга, якія даносіліся з рэспрадуктараў, уключаных на поўную магутнасць. З імі мы «саборнічалі» ў Бабруйску і іншых гарадах.

На канцэрце Народнага аркестра 15 ліпеня ў Барысаўскім парку нас і нашых слухачоў таксама аглушылі рэспрадуктары з танцавальнай пляцоўкі. Мы папрасілі дырэктара парку т. Пушкарэву выключыць іх, але дзе там! Там жа танцавалі А і танцы для адміністрацыі парку куды важнейшыя за канцэрт.

Больш таго, нярэдка выпадакі, калі ў парку паяўляюцца п'яныя. Органы міліцыі, на жаль, пакуль яшчэ недастаткова вядуць барацьбу з парувальнікамі грамадскага парадку.

У Гомельскім парку танцавальныя пляцоўка хоць і знаходзіцца ад канцэртнай эстрады, аднак рэспрадуктары, падключаныя да гарадской радыёстанцыянай сеткі, і час канцэртаў таксама не выключаюцца. Слухачы, якія прыйшлі на канцэрт, ніяк не могуць разабрацца, што ім слухаецца: канцэрт ці лекцыя, якая перадаецца ў гэты час па радыё.

Наогул у час нашых летніх гастролей па рэспубліцы мы часта сутыкаліся з фактамі нэгуманага планавання работы парку, калі мерапрыемствы, якія праводзіцца ў адзін і той жа час, перашкаджаюць адно аднаму.

Пахвалы заслугоўвае выдатная арганізацыя работы парку ў Брэсце (дырэктар т. Ралес). Тут правільна плануюцца работы ўсіх масавых пляцовак. Апроч вялікай музычнай эстрады, у парку ёсць і мала, дзе выступае духавы

оркестр, запрошаны на ўвесь летні сезон. У яго рэпертуары — марш, творы савецкіх кампазітараў, рускія і заходнеўрапейскія класічныя музыка і аперэт, перадажны для духавога аркестра. Да паслуг працоўных — добра абсталяваная чыталня, шахматы, шашкі, малюўчыя аформленыя алей, выстаўка вокнаў сатыры і інш. Кіраўніцтва Брэсцкага парку правільна разумее значэнне канцэртаў з праграмай сур'ёзнай музыкі. Іншыя мерапрыемствы звычайна падпарадкоўваюцца рабоче-галоўнай музычнай эстрады.

На гастролі нам часта даводзіцца сутыкацца з тым, калі некаторыя кіраўнікі культурных устаноў проста не разумеюць важнасці арганізацыі канцэртаў. Напрыклад, у Маладзечанскім парку заўсёды праходзіць з поспехам канцэрт Народнага аркестра. Аднак начальнік Маладзечанскага гарадскога аддзела культуры тав. Носаў шукае любыя прычынны, каб адмовіцца ад гэтых канцэртаў. З ім у гэтай справе салідарны і дырэктар парку тав. Васілеўскі. Ён аднойчы павадамі мастацкаму кіраўніку аркестра (народнаму артысту БССР І. Жыноўчу), што ў горадзе ідзе дождж і канцэрт немагчыма праводзіць. А на самай жа справе ў той дзень у Маладзечане было цудоўнае надвор'е.

Такія гора-кіраўнікі не разумеюць, што канцэртны выступленні выдатных творчых калектываў патрэбны многім тысячам аматараў музыкі. І трэба не перашкаджаць арганізацыі іх, а пачаць высакорнай справе эстэтычнага выхавання працоўных.

Падобныя прыклады прыводзіць у прысланым у рэдакцыю пісьме артыст сімфанічнага аркестра Белдзяржаўфільмофоніі Г. Глайхенгаўз. Ён паведамляе, што ў Гомелі, у адным з лепшых парку рэспублікі, няма такой канцэртнай пляцоўкі, на якой размясціцца б вялікі калектыв. Нядаўня Дзяржаўны сімфанічны аркестр быў запрошаны ў Мазыры. Калі артысты прыйшлі ў парк, высветлілася, што ўвесь калектыв аркестра не можа змясціцца на пляцоўцы.

Прапаганда творчай музыкі, арганізацыя канцэртаў і выступленняў артыстычных калектываў — справа адказная і важная. Ёе павінны больш сур'ёзна займацца работнікі абласных і раённых аддзелаў культуры. Трэба спадзявацца, што да гэтых сігналаў прыслухаюцца і кіруючыя арганізацыі абласцей і раёнаў і прымуць належныя захады да лепшай арганізацыі канцэртнай справы.

В. БАРСАС, дырэктар Дзяржаўнага народнага аркестра БССР.

М. РУБІНШТЭЙН, артыст аркестра.

І. ЖЫНОЎЧУ, народны артыст БССР.

Т. РАСКАВА, дырэктар Віцебскага парку імя Фрунзе.

Т. РАКАВА, дырэктар Віцебскага парку імя Фрунзе.

Нашы чытачы атрылі ў перакладзе на родную мову кніжку выбранных твораў украінскага паэта Уладзіміра Сасюры.

Больш саркаго год працуе паэт у літаратуры. Яго вершы і павы вызначаюцца прэзідэнцтвам паказаным жыццём савецкіх людзей, іх патрыятычным пацвярджэннем. Паэт умее па-свойму раскажаць і аб грозных гадах грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, і аб працы сваёй землякоў — шахцёрў Дніпроўскага і аб збудаванні Дняпроўскага, і пра любоў да баяваўшчыні, і аб каханні — прычым заўсёды з непарадным, лірычна-усхваляваным пацвярджэннем.

Калектыву беларускіх паэтаў-перакладчыкаў зрабіў многае, каб данесці да нашых чытачоў сваеасоблівасці і характаво творчасці У. Сасюры.

Вядома, у паэтычным перакладзе цяжка захавань непараўнальна блізкасць да арыгінала, тут яшчэ не літаральна адпавядае аўтарскаму тэксту, а тое, каб пераклад не ўступіў у паэтычнае і яскравы арыгінал, захоўваў яго галоўныя асаблівасці. Большасць перакладаў «Выбранага» У. Сасюры зроблена на высокім мастацкім узроўні. Над кніжкай працавалі такія вопытныя паэты-перакладчыкі, як П. Броўка, У. Дубоўка, А. Вялюгін, С. Дзяргай і іншыя.

Скажам некалькі слоў пра недахопы некаторых перакладаў, што ўвайшлі ў кніжку. Гэтыя недахопы — у паслабленні гучання арыгінала, у сэнсавым адхіленні ад аўтарскага тэксту, які нічым апраўдаць нельга. Напрыклад, У. Сасюра пачынае верш:

Памітаю, вішні доспаіла, налівае сонем у саду... а ў перакладзе А. Астапенкі вішні толькі «зацвітаюць»:

Помню я, як вішня зацвітала, рассыпаючы ялісткі бела... Незручна, чаму выкаліка па-русынае рытміку арыгінала ў перакладзе А. Астапенкі верша «Садам я блукаю шэйка халод».

Неабходна звярнуць увагу яшчэ на такую рысу, як умяшчэнне ў некаторых перакладах спецыфічна беларускіх трыбуціў паэзіі, якія не адпавядаюць духу украінскага арыгінала. Дарчы, такое нагляднае нават у вопытных нашых перакладчыкаў.

У вершы У. Сасюры «І все, куди не йду, холоди травні снігаць» ёсць такое месца: А ми ж не раз і в нем ходили по кислицы, да шаруді бур'ян і плакалі сні... У перакладзе П. Пестрака: А мы ж не раз ўваіх хадзілі па брусніцы, дзе шаргаец бур'ян і плакалі снычы...

На кожным першым ветру, На моры, на караблях, На горнай вяршыні іклівай Пішу я тваё імя.

На хмарач нямач навальніч, На прэсімні і частым дажджым,

На шытках чытаных кніг, На белых старонках ўсіх, На каваці, на паперы Пішу я тваё імя.

На пазалочаных карцін, На зброі барацьбітоў, На ўсіх каралеўскіх каронах Пішу я тваё імя.

На джунглях, абшарак пустынь, На жаўтазелі, глядзю, На водгуллі дзён дзясніцтва Пішу я тваё імя.

На дзіўных, цудоўных начах, На белым хлебе дзён, На светлай пары заручыч Пішу я тваё імя.

На ўсіх бланкіт шматках, На сажацях, бросні в, На возеры, месцы жывым Пішу я тваё імя.

На гарызонце, палях, На крылах птушчых ключоў, На мілгачыні ценяў Пішу я тваё імя.

На кожным першым ветру, На моры, на караблях, На горнай вяршыні іклівай Пішу я тваё імя.

На хмарач нямач навальніч, На прэсімні і частым дажджым,

На шытках чытаных кніг, На белых старонках ўсіх, На каваці, на паперы Пішу я тваё імя.

На пазалочаных карцін, На зброі барацьбітоў, На ўсіх каралеўскіх каронах Пішу я тваё імя.

На джунглях, абшарак пустынь, На жаўтазелі, глядзю, На водгуллі дзён дзясніцтва Пішу я тваё імя.

На дзіўных, цудоўных начах, На белым хлебе дзён, На светлай пары заручыч Пішу я тваё імя.

На ўсіх бланкіт шматках, На сажацях, бросні в, На возеры, месцы жывым Пішу я тваё імя.

На гарызонце, палях, На крылах птушчых ключоў, На мілгачыні ценяў Пішу я тваё імя.

На кожным першым ветру, На моры, на караблях, На горнай вяршыні іклівай Пішу я тваё імя.

На хмарач нямач навальніч, На прэсімні і частым дажджым,

На шытках чытаных кніг, На белых старонках ўсіх, На каваці, на паперы Пішу я тваё імя.

На пазалочаных карцін, На зброі барацьбітоў, На ўсіх каралеўскіх каронах Пішу я тваё імя.

На джунглях, абшарак пустынь, На жаўтазелі, глядзю, На водгуллі дзён дзясніцтва Пішу я тваё імя.

Украінскія «кніжлічкі» і «брусніцы» не адно і тое ж. Каларыт атрымаў не украінскі, а беларускі, а гэтага рабіць не варта было. Вядома, нашаму чытачу больш зразумелы паэтычны вобраз з «брусніцамі», але ж у Данбасе, пра які піша паэт, няма брусніц.

І яшчэ адна заўвага: зборнік выбранных твораў Уладзіміра Сасюры на беларускую мову намнога выйграў бы, калі б меў уступны артыкул аб жыцці і творчасці выдатнага паэта Савецкай Украіны (і гэта тым больш неабходна, што пра яго творчасць у свой час было выказана многа няправільных думак). Уступны артыкул, патрэбны шырокаму колу чытачоў, не маюць і іншыя падобныя зборнікі, выданыя ў перакладзе на нашу мову. Аб гэтым неаднаразова пісалася ў рэцэнзіях.

П. АХРЫМЕНКА.

Вядома, у паэтычным перакладзе цяжка захавань непараўнальна блізкасць да арыгінала, тут яшчэ не літаральна адпавядае аўтарскаму тэксту, а тое, каб пераклад не ўступіў у паэтычнае і яскравы арыгінал, захоўваў яго галоўныя асаблівасці. Большасць перакладаў «Выбранага» У. Сасюры зроблена на высокім мастацкім узроўні. Над кніжкай працавалі такія вопытныя паэты-перакладчыкі, як П. Броўка, У. Дубоўка, А. Вялюгін, С. Дзяргай і іншыя.

Скажам некалькі слоў пра недахопы некаторых перакладаў, што ўвайшлі ў кніжку. Гэтыя недахопы — у паслабленні гучання арыгінала, у сэнсавым адхіленні ад аўтарскага тэксту, які нічым апраўдаць нельга. Напрыклад, У. Сасюра пачынае верш:

Памітаю, вішні доспаіла, налівае сонем у саду... а ў перакладзе А. Астапенкі вішні толькі «зацвітаюць»:

Помню я, як вішня зацвітала, рассыпаючы ялісткі бела... Незручна, чаму выкаліка па-русынае рытміку арыгінала ў перакладзе А. Астапенкі верша «Садам я блукаю шэйка халод».

Неабходна звярнуць увагу яшчэ на такую рысу, як умяшчэнне ў некаторых перакладах спецыфічна беларускіх трыбуціў паэзіі, якія не адпавядаюць духу украінскага арыгінала. Дарчы, такое нагляднае нават у вопытных нашых перакладчыкаў.

У вершы У. Сасюры «І все, куди не йду, холоди травні снігаць» ёсць такое месца: А ми ж не раз і в нем ходили по кислицы, да шаруді бур'ян і плакалі сні... У перакладзе П. Пестрака: А мы ж не раз ўваіх хадзілі па брусніцы, дзе шаргаец бур'ян і плакалі снычы...

На кожным першым ветру, На моры, на караблях, На горнай вяршыні іклівай Пішу я тваё імя.

На хмарач нямач навальніч, На прэсімні і частым дажджым,

На шытках чытаных кніг, На белых старонках ўсіх, На каваці, на паперы Пішу я тваё імя.

На пазалочаных карцін, На зброі барацьбітоў, На ўсіх каралеўскіх каронах Пішу я тваё імя.

На джунглях, абшарак пустынь, На жаўтазелі, глядзю, На водгуллі дзён дзясніцтва Пішу я тваё імя.

На дзіўных, цудоўных начах, На белым хлебе дзён, На светлай пары заручыч Пішу я тваё імя.

На ўсіх бланкіт шматках, На сажацях, бросні в, На возеры, месцы жывым Пішу я тваё імя.

На гарызонце, палях, На крылах птушчых ключоў, На мілгачыні ценяў Пішу я тваё імя.

На кожным першым ветру, На моры, на караблях, На горнай вяршыні іклівай Пішу я тваё імя.

На хмарач нямач навальніч, На прэсімні і частым дажджым,

На шытках чытаных кніг, На белых старонках ўсіх, На каваці, на паперы Пішу я тваё імя.

На пазалочаных карцін, На зброі барацьбітоў, На ўсіх каралеўскіх каронах Пішу я тваё імя.

На джунглях, абшарак пустынь, На жаўтазелі, глядзю, На водгуллі дзён дзясніцтва Пішу я тваё імя.

На дзіўных, цудоўных начах, На белым хлебе дзён, На светлай пары заручыч Пішу я тваё імя.

На ўсіх бланкіт шматках, На сажацях, бросні в, На возеры, месцы жывым Пішу я тваё імя.

На гарызонце, палях, На крылах птушчых ключоў, На мілгачыні ценяў Пішу я тваё імя.

На кожным першым ветру, На моры, на караблях, На горнай вяршыні іклівай Пішу я тваё імя.

На хмарач нямач навальніч, На прэсімні і частым дажджым,

На шытках чытаных кніг, На белых старонках ўсіх, На каваці, на паперы Пішу я тваё імя.

На пазалочаных карцін, На зброі барацьбітоў, На ўсіх каралеўскіх каронах Пішу я тваё імя.

На джунглях, абшарак пустынь, На жаўтазелі, глядзю, На водгуллі дзён дзясніцтва Пішу я тваё імя.

На дзіўных, цудоўных начах, На белым хлебе дзён, На светлай пары заручыч Пішу я тваё імя.

На ўсіх бланкіт шматках, На сажацях, бросні в, На возеры, месцы жывым Пішу я тваё імя.

Реланде кліч не гас, І адрэдзіў Веркор* герою слуйны час. І зван мячоу чуваць у выразе звычайным... Адкрыла партыя мне запелі тайны.

Вярнула партыя мне сцяг трохкаляровы, За ўрокі партыю ўслаўляю я сваю! І з часу гэтага я ў пэсні пераляю Пакуты, вяселосць, каханне, гнёў суровы... Вярнула партыя мне сцяг трохкаляровы.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г.

Воркор — горнае плато ў Францыі, адна з галоўных цэнтраў партызанскай барацьбы ў 1944 г

САМАЕ ПРЫГОЖАЕ, САМАЕ ДАРАГОЕ

Ніводнай вёскі, ніводнай школы ў гэтым палескім краі Ларыса не ведала. Усё роўна, куды накіроўваўся, абыймаў, ды хутчэй. Адно, што прывяло ў некаторае замкнёнае — гэта сур'ёзна тым, з якім работнікі райна вымаўлялі яе поўнае імя і імя па бацьку. Ларыса Мікалаевіч — гэта ў свае семнаццаць год яна чула першы раз. Называлі, але прымя. І першым чым спадарожную машыну, Ларыса на хвілінку зашла ў скверскіх наспраць райна, паставіла невядомы дарожны чамадан і, хуценька перапытаў дзве коскі ў аду. А можа гэта надасць салінасці.

Аказалася, што ад раённага цэнтру да школы, куды яе паслаўшы настаўніца, 76 кіламетраў. Не хвалючыся, — сказаў добрамыслива вадзіцель грузавога таксі. — Вам пашанавава, пакуль яшчэ дажджы не размылі дарогу.

Пад брыентавай будай машыны душыла. Дзень кіравання, пасажыраў многа. Кожны стараецца бліжэй да кабіны заняць месца. Ларыса сядзела на самай задняй лавачцы. Калі машына рушыла, яе пачало пакаціць. Нейкі стары, што сядзеў уперэд, пазваў:

— Перабірайся, дзяўчынка, да нас, пацяйсяма, а то там з цябе душу вытрэе.

— І не сядзішча ж дома гэтым днём, таксама па такіх дарогах трыццаць, — паспачувава пажаляла жанчына.

А ў Ларысу ад гэтых слоў спаўнення ўсю дарогу было прыкры на сэрцы «Дзяўчынка». Ніхто не ведае таго, што яна едзе вучыць дзяцей, матчыма, гэтых жа калгаснікаў. Сярод сваіх студэнтаў Ларыса таксама была заўважана дзяўчынкай. І толькі аднойчы, калі яна заваявала на абласных саборах першынства па гімнастыцы, усё пачалі дружна яе віншаваць. Ларыса папрасіла толькі аб адным:

— Не віншуйце і не хваліце, адно не завіце мяне больш дзіцем, дзяўчынкай.

А цяпер зноў...

Лес як бы расступіўся, і за невялікім балотам паказалася вёска Дзяржынск.

Электрычак. Значыць, ужо не так страшна, адзначала сама сабе Ларыса, і развітаўшыся са спадарожным, пайшла ўздоўж вуліцы, шукаючы самы большы будынак. Аказалася, што школа займала не самы большы, а невядомы стары домік з ганкам, падобны на ўсе астатнія будынкі.

Цётка Тацяна, будучая гаспадыня, да якой Ларысу дырэктар паставіў на кварту, аказалася вельмі гаспадыняй жанчынай. Яна страпіла ў час вайны мужа, дзяцей і мо' таму Ларысу сустрала, як дачку. Ужо ў першы ж вечар пасля вечары гаспадыня расказала на-

стаўніцы багату гісторыю тутэйшага краю, пра свой лес адзінокай жанчыны.

Стамалася Ларыса за доўгую шчырку дарогу, але ўсё роўна не магла заснуць у першую ноч. Нейкі годзе быў чымсьці «Дзяўчынка», а дзяўчынка, чаго да нас прыехала? Яе непакоіла, што раіцца давадзіцца знаёмства з бацькамі дзяцей, якіх яна будзе вучыць.

«Першы самастойны дзень у школе, першы мой запис у дзёнік, Па-мойму, усё добра. Хацелася б, вядома, каб школа была большай, навейшай. Але галоўнае не ў гэтым. Мае ўсе калегі працуюць тут даўно. Кожны стараецца даць дзецям усё свае веды. Навічкова-настаўніцкае сустрэча вельмі гаспадыня, Лілія Васільевна, завуц наш, адразу завіла, што на маю долю выпадае клопат аб калгаснай самадзейнасці, камсамольскай рабоце. І не дзіва, самая маладая з настаўнікаў — гэта я, ды і ў характарыстыцы з вучалішча ўсе мае «заслугі» ў грамадскай рабоце дакладна пералічаны. Што ж, я не супраць. Чым больш работы, тым цікавей.

Калі хадзіла па хатах калгаснікаў, знаёмлілася з бацькамі вуч-

свеце? — піша ў сваім дзёніку настаўніца. — Няма нічога прыгажэйшага за жыццё. Мне здаецца, жыццё ўсюды цікавае і захапляюча. Навічкова была ў Тураўскім краізнаўчым музеі, даведлася многа новага пра гісторыю тутэйшага краю. Думаю збор піянеркі тут правесці, я ж і пер старэйша піннеркаціца. Работы вельмі многа. Але ўсё роўна часу для роздумоў няма. Яшчэ і яшчэ раз задумаюся над гэтым, калі доўга буду ў вядома, зусім іншым часе быць, і ён у вёсцы палескай рабў рэвалюцыю. Мне тактага, на жаль, не дасталася. Хоць... Засталося нешта і на нашу долю...

Матчыма і не пра рэвалюцыю ў літаральным сэнсе слова хацела сказаць Ларыса, калі думала пра тры цяжкасці, які сустрэкаюцца на шляху педагога. Але ж справа не ў слоўце.

Як толькі выйшаў новы закон аб сувязі школы з жыццём, кожны настаўнік пачаў думаць над тым, што яму трэба зрабіць яму. Былі скоды, былі падзеі, ну і, вядома, планы... На паперы іх склаўшы няцяжка.

Вырашылі дапамагчы калгасу падрыхтаваць насенне да вясняной сяўбы. Дзеці вельмі ўрадаваліся, што ім давяраюць такую адказную справу. І на чале з настаўніцай яны пайшлі на працу. Усё ішло добра. Але раптам уварваўся ў сьвіран Лукаш Лявонавіч Мышкевіч, сханіў за каўнер свайго сына і пачаў крычаць:

— Я цябе ў школу паслаў грамадзяніна, а гэтым ты і без школы навучышся.

Умяшлася настаўніца.

— Так, але мы тут не толькі адартвоўваем насенне. Мы тут і біялогію вучым.

— Якую біялогію? — не згаджаўся Лукаш.

Цяжка было пераканачы Мышкевіча, развішоўся чалавек, слухачы не хоча. Настаўніца вырашыла адказаць яму раз бацькоўскай схода і пагаварыць аб новых заданнях, які ставіць жыццё перад саветскай школай. Дакалад даручылі зрабіць Ларысу.

Больш за ўсё Ларыса запамінае піянерскі збор аржуніны, прысвечаны юбілею піянерскай арганізацыі. Доўга да яго рыхтавалася. Але затое, калі ішла на вуліцы Турава, дык усё адначасна, што піянерская калона Дзяржынскай школы была аформлена лепш за ўсё. Наперад вядлі партрэт У. І. Леніна, вышты самі дзеці, прыгожыя вянкі, якія яны самі сплелі і неслі да помніка загінуўшых воінаў. Шяжка

глядзець, колькі яна сёння «белесых грывоў прынесла».

— Ты са школы прыздеш і паглядзі, — гаворыць Ларыса.

А дзяўчынка ў алка:

— Яны ж ужо будуць зазмажаны і зусім не белыя, а чорнымі зробіцца...

Дзіцяця, але вельмі зразумелая логіка. Настаўніца яшчэ дома доўга думала, як прывучыць Машу ў школу быць патрабнага дзіцяці. На дапамогу прыходзіць парад на настаўнікаў, завуца ды і каапекты па педагогіцы. Але яшчэ больш, чым яны, памагаюць малады настаўніцы самі дзеці, і ці каўнась да ўсёго, што расказвае Ларыса на ўроку. Пачынала з гульні, песень, потым — вядомы казкі пра рэпку, пра ваяку і лісіцу. Расказвала і бывалічынны пра тое, хто і як жаў у гэтых палескіх краях даўным-даўно.

Але яшчэ было на свеце электрыфікацыі, калгасу... Шырока расплошваюць вочы дзеці, слухачы затаўшы дых, а потым спылсца бясконае «чаму», «ад чаго», «як».

— Вос з аўтра застанемся пасля ўрокаў на гадзінку, і далей вядома, а цяпер яшчэ не ўсе навучыліся, як трэба прысьці гэтую літару...

«Што самае прыгожае, што дарэкаў за ўсё на свеце? — піша ў сваім дзёніку настаўніца. — Няма нічога прыгажэйшага за жыццё. Мне здаецца, жыццё ўсюды цікавае і захапляюча. Навічкова была ў Тураўскім краізнаўчым музеі, даведлася многа новага пра гісторыю тутэйшага краю. Думаю збор піянеркі тут правесці, я ж і пер старэйша піннеркаціца. Работы вельмі многа. Але ўсё роўна часу для роздумоў няма. Яшчэ і яшчэ раз задумаюся над гэтым, калі доўга буду ў вядома, зусім іншым часе быць, і ён у вёсцы палескай рабў рэвалюцыю. Мне тактага, на жаль, не дасталася. Хоць... Засталося нешта і на нашу долю...

Матчыма і не пра рэвалюцыю ў літаральным сэнсе слова хацела сказаць Ларыса, калі думала пра тры цяжкасці, які сустрэкаюцца на шляху педагога. Але ж справа не ў слоўце.

Як толькі выйшаў новы закон аб сувязі школы з жыццём, кожны настаўнік пачаў думаць над тым, што яму трэба зрабіць яму. Былі скоды, былі падзеі, ну і, вядома, планы... На паперы іх склаўшы няцяжка.

Вырашылі дапамагчы калгасу падрыхтаваць насенне да вясняной сяўбы. Дзеці вельмі ўрадаваліся, што ім давяраюць такую адказную справу. І на чале з настаўніцай яны пайшлі на працу. Усё ішло добра. Але раптам уварваўся ў сьвіран Лукаш Лявонавіч Мышкевіч, сханіў за каўнер свайго сына і пачаў крычаць:

— Я цябе ў школу паслаў грамадзяніна, а гэтым ты і без школы навучышся.

Умяшлася настаўніца.

— Так, але мы тут не толькі адартвоўваем насенне. Мы тут і біялогію вучым.

— Якую біялогію? — не згаджаўся Лукаш.

Цяжка было пераканачы Мышкевіча, развішоўся чалавек, слухачы не хоча. Настаўніца вырашыла адказаць яму раз бацькоўскай схода і пагаварыць аб новых заданнях, які ставіць жыццё перад саветскай школай. Дакалад даручылі зрабіць Ларысу.

Больш за ўсё Ларыса запамінае піянерскі збор аржуніны, прысвечаны юбілею піянерскай арганізацыі. Доўга да яго рыхтавалася. Але затое, калі ішла на вуліцы Турава, дык усё адначасна, што піянерская калона Дзяржынскай школы была аформлена лепш за ўсё. Наперад вядлі партрэт У. І. Леніна, вышты самі дзеці, прыгожыя вянкі, якія яны самі сплелі і неслі да помніка загінуўшых воінаў. Шяжка

перапаць пачуці дзіцей. Яны ж першы раз у горадзе, першы раз сустраўся з піянерамі ўсяго раёна. Праўда, на канцы мастацкай самадзейнасці «артысты» крыху разгубіліся. Дзіва што: столькі глядачоў, а яны прывыклі выступаць толькі перад сваімі таварышамі, сваімі калгаснікамі. Але ўсё роўна поспех быў вялікі.

Не вельмі даўно ў школу прызджала камісія на чале з загадчыкам аблана. Присутнічалі на ўроках. Хвалілі ўрокі ў чаргавым класе настаўніцы Ларысы Мікалаевы Кавалеўчы. Азначылі, што яна ўмее звязваць матэрыял з жыццём, развіваць у дзіцяці самастойнасць, цікаўнасць, вельмі свабодна карыстаецца дадатковым матэрыялам, наглядным дапаможнікам. Сама Ларыса, вядома, не магла пахваліцца за гэтыя дні. Але пачаў працаваць, жыццё ў гэтай вёсцы не прайшла мілья. Яна вельмі добра вывучыла дзіцей, сям'і, у якіх яны выхоўваюцца. І яе ўрокі ў школе — гэта, уласна кажучы, працяг школьнай сувязі з калгаснікамі, моладдзю гэтай вёскі. Ларыса ведае, што робіцца літаральна ў кожнай сям'і, якія клопаты хвалюць і бацькоў і дзяцей. І не толькі ведае, але і падзяляе іх. У клубе — кіруе хорам, у калгаснай камсамольскай арганізацыі яна з'яўляецца намеснікам сакратара, дэпутатам раённага Савета.

Лёгка ў адным раку пералічыць некалькі грамадскіх даручэнняў, якія выконвае чалавек. Цяжка каротка расказаць, як у яго хапае на ўсе часы, энергію, настрою. Імяна настрою. Ніколі не забудзе маладая настаўніца першай сваёй сустрэчы з моладдзю ў клубе. Непрыемна паласнула па сэрцу грубасць, неактоўнасць, з якой ставіліся хлопцы да дзяўчаты. Цыгарка ў зубах, кепка сунута на патыліцу, амаль кожны перад танцамі «пераклічы» грамадзтва дзевяці гарэжкі. А паспрабуй скажы, абавязкова пацуюць:

— Падумаш, культурная знайшлася...

У першы вечар у Ларысу настрой вельмі спаваўся. Засталася дзяўчына адна і доўга раздумвала, як бы гэта ўсё інакш зрабіць, каб і сама яна, і ўсе таварышы былі прыгажэйшымі, лепшымі, дабрэйшымі.

Пачала патроху навод сабе згуртаваць «жанычы актыў» і проста дэдуцатам казала:

— Вы самі вінаваты, што хлопцы дэвалюцілі сабе таварышам у шпакі з цыгаркамі ў зубах. Ларыса ў клубе першай заігнавала песню ў новага кінфільма. І неўзабаве гэтую песню можна пачуць ад многіх калгаснікаў. У Ларысу заўсёды са сабою спецыяльны блокноткі — у ім ішчыны новы вершы, запісаныя песні, трыны жарт, добрыя афарызмы. Настаўніца зноўдзе зручы момант, каб перад пачаткам кіно ці сходу прасвецці гуртку або лекцыю.

Аднойчы Ларыса заўважыла:

— Шкада, што такія галасы, як у цяляціны Каці Махновіч, марна прападаюць...

Усе пагадзіліся на адным:

— Будзе свой хор у нас, будзе самадзейнасць.

Ларыса гарача ўзялася за арганізацыю яго і цяпер слава аб хоры калгаса «На вярце» Тураўскага раёна ідзе далёка. Самадзейнасць здружыла моладзь. Дзяўчаты нават пачалі больш з'яўляцца на вуліцы, і ўсё іх з'яўляецца парад. Ларыса А хлопцы таксама неяк перамяніліся. Сталі акуратнымі, ветлівым.

Жыцьё свабодна з такім чалавекам, як Ларыса, і не перастае захапляцца яго імкліваму, аптымізму. Так, Ларыса любіць жыццё, захаляцца яго. Яна не толькі бярэ ад яго, наадварот, аддае яму свае светлыя думкі, свае пачуці, свае мары. Такія, як Ларыса, робяць наша жыццё прыгожым, змястоўным, захаляючым. Такіх, як яна многа. З імі лёгка жыць, лёгка працуецца, лёгка дыхаецца.

Л. ПАЛЯКОВА.



Фотазвод І. МУРАЧОВА (в. Падсёлы Кіраўскага раёна)

ПЕРШАМАЙСКАМУ ХОРУ — 35 ГОД

З даўня-даўня Лявонавіч у Насевіцкім раёне славіліся добрымі спевакамі, іпюць лявонавічымі — казалі людзі, пачуцішы песню.

Слухаў і сваіх аднавікоўцаў, і захалялася мне арганізаваць хор. Сваёю думкаю рашыў падзяліцца з моладдзю.

Прызначылі першую рэпетыцыю. Сабралася каля 50 чалавек і не толькі моладзь, але і старэйшыя, у тым ліку бацькі. Воіны мы шчыльна пазнаваліся. Стержыны сачылі, каб не некачылі польскія паліцыянты.

Шчыра ўзяліся мы за працу, і ўжо праз некалькі чатырохгодинныя хор выступіў перад славянскіх вёскаў Лявонавіч і суседніх вёсак. Сідна была зроблена ў «магасты» для некалькіх сялянскіх зборкі на выведкае засукі.

Нашай любімай была рэвалюцыйная песня «Смело, товарищи, в ногу!»

З кожным разам забегачаўся рэпертуар, штораз лепш гучалі песні.

Усе беларускія арганізацыі ў нас тады былі забаронены. Але каб ашукаць пільнасць Беларускай паліцыі, свой хор мы назвалі хорам пра пакарнай ахове вёскі Лявонавіч, пры якой адначасова быў створаны і драматычны гурток.

Вясною 1933 года лявонавічымі рашыў пераарбавць «магасты» на Народны дом.

Я хадзіў па вёсках Насевіцкага павета з падпісаным лістам і абіраў грошы. Людзі ахвотна ілі грошы на будову свайго Народнага дома, бо кожны быў рад пачуць са сцэны роднае беларускае.

А як жа абстаць справа з выбарам мастацкай бытавой керамікі ў Беларусь?

Галоўны майстар керамічнага цэха мінскіх мастацкіх майстэрняў скульптар Ф. Эльберт спадзяецца на вялікія перспектывы ў будучыню, а пачуць яго ўсё ж маю на ўвагу.

Усё гэтае цеснае і неспрыстасаванае памяшканне, у якім працуе 14 чалавек.

Праўда, вырабляюць мастацкую кераміку і ў іншых месцах рэспублікі. Але там яна неадкаля адійшла ад простага народнага ганчарства.

Выбраў керамічнага цэха мастацкіх майстэрняў прадаўца ў мінскім магазіне Мастацкага фонду, зрэдку трапляюць і на першыя грошы. Гэта разнастайныя ўзоры сучаснага, статуэткі, вазы, кубкі, пельнішчы, масліны і іншы. Але майстэрня мае ўсё каля паўтара дзсятка эталонаў керамікі з

кае слова, родную беларускую песню.

Народны дом быў публікаваны, але называць яго гэтак было забаронена. Даволілі называць «Сяляцкім».

У час Вялікай Айчыннай вайны многія з удзельнікаў хору змагаліся з ворагам са зброяй у руках у радах народных месціўцаў.

Пасля заканчэння вайны Лявонавічымі хорам кіраваў Аляксандр Кіепа. Рэпертуар хору ўжо меў каля 40 беларускіх і рускіх песень. За гэты час калектыву неадкаразова выступіў у канцэртах і перад калгаснікамі, на рэчых і абласных аглядах мастацкай самадзейнасці і з'явіў першыя месцы. Неадкаразова хор быў узнгароджаны граматамі і пачальніцкімі лістамі.

З 1952 года хорам кіруе самадзейны кампазітар, заслужаны дзея культуры БССР Павел Кавалеў. Хор мае ў рэпертуары каля 70 песень — беларускіх, рускіх і народных і савецкіх, а таксама творы свайго кіраўніка хору. Яшчэ больш урас у узровень мастацкага выканання.

Калектыву выступаў у канцэртах і ў раёне, на абласных і рэспубліканскіх аглядах.

Цяпер хор налічвае 75 удзельнікаў. Сярод іх можна убачыць і «ветэраноў»-спевакоў з 1926 года. Яны дагэтуль выступаюць разам са сваімі сынамі і дачкамі.

У хоры удзельнічаюць жыхары не толькі Лявонавіч, але і вёскі Лявонавіч, Цыкаўшчына, Гарбуны, Смалічы і Ляхі, аб'яднаныя ў калгасе «Першае мая».

С. НОВІК-ПЯЮН,
першмайстар Лявонавіцкага хору.

БЕЛАРУСКАЯ КЕРАМІКА БУДЗЕ

Хутка распрадаецца ў магазінах керамічны мастацкі посуд, які прывозіцца гандлёвымі арганізацыямі да нас з суседніх рэспублік і нават з краін народнай дэмакратыі.

А як жа абстаць справа з выбарам мастацкай бытавой керамікі ў Беларусь?

Галоўны майстар керамічнага цэха мінскіх мастацкіх майстэрняў скульптар Ф. Эльберт спадзяецца на вялікія перспектывы ў будучыню, а пачуць яго ўсё ж маю на ўвагу.

Усё гэтае цеснае і неспрыстасаванае памяшканне, у якім працуе 14 чалавек.

Праўда, вырабляюць мастацкую кераміку і ў іншых месцах рэспублікі. Але там яна неадкаля адійшла ад простага народнага ганчарства.

Выбраў керамічнага цэха мастацкіх майстэрняў прадаўца ў мінскім магазіне Мастацкага фонду, зрэдку трапляюць і на першыя грошы. Гэта разнастайныя ўзоры сучаснага, статуэткі, вазы, кубкі, пельнішчы, масліны і іншы. Але майстэрня мае ўсё каля паўтара дзсятка эталонаў керамікі з

элементарнай беларускай нацыянальнай формай, аднак не мае ніводнаго скульптурнага.

Найрададні XXII з'езда нашай партыі многія майстры заканчваюць работу над новымі ўзорамі мастацкай бытавой керамікі. Кожная рэч будзе адлюстроўваць нашу багату рэчывасць — паліт у космас, будаўніцтва. На вазах і розным посудзе можна будзе убачыць віды Мінска, пейзажы прыгожых месцаў краіны. Калектыву работнікаў майстэрні многа ўжо зрабіў знаходка ў галіне рознакаляровай эмалі і палівы.

Тэхнолаг Маргарыта Самута задаволена. Жыццёнае састаў палівы ўдаўся.

элементарнай беларускай нацыянальнай формай, аднак не мае ніводнаго скульптурнага.

Найрададні XXII з'езда нашай партыі многія майстры заканчваюць работу над новымі ўзорамі мастацкай бытавой керамікі. Кожная рэч будзе адлюстроўваць нашу багату рэчывасць — паліт у космас, будаўніцтва. На вазах і розным посуде можна будзе убачыць віды Мінска, пейзажы прыгожых месцаў краіны. Калектыву работнікаў майстэрні многа ўжо зрабіў знаходка ў галіне рознакаляровай эмалі і палівы.

Тэхнолаг Маргарыта Самута задаволена. Жыццёнае састаў палівы ўдаўся.

элементарнай беларускай нацыянальнай формай, аднак не мае ніводнаго скульптурнага.

Найрададні XXII з'езда нашай партыі многія майстры заканчваюць работу над новымі ўзорамі мастацкай бытавой керамікі. Кожная рэч будзе адлюстроўваць нашу багату рэчывасць — паліт у космас, будаўніцтва. На вазах і розным посуде можна будзе убачыць віды Мінска, пейзажы прыгожых месцаў краіны. Калектыву работнікаў майстэрні многа ўжо зрабіў знаходка ў галіне рознакаляровай эмалі і палівы.

Тэхнолаг Маргарыта Самута задаволена. Жыццёнае састаў палівы ўдаўся.

элементарнай беларускай нацыянальнай формай, аднак не мае ніводнаго скульптурнага.

Найрададні XXII з'езда нашай партыі многія майстры заканчваюць работу над новымі ўзорамі мастацкай бытавой керамікі. Кожная рэч будзе адлюстроўваць нашу багату рэчывасць — паліт у космас, будаўніцтва. На вазах і розным посуде можна будзе убачыць віды Мінска, пейзажы прыгожых месцаў краіны. Калектыву работнікаў майстэрні многа ўжо зрабіў знаходка ў галіне рознакаляровай эмалі і палівы.

ЦІ Ж ТАК ГАНДЛЮЮЦЬ КНИГАЙ?

Лагойскі кніжны магазін знаходзіцца ў цэнтры гарадскога паўсяля. Сюды адзіны для аднаго заходзяць наведвальнікі — дарослыя і дзеці. Яны задаволены. На паліцах мноства кніг у прыгожых вокладках. Яны раскладзены па адзельных і прыцягваюць увагу кніжніка.

Але як купіць? Да прылаўка нельга даступіцца. На падлозе ў самым праходзе ляжыць нераспакаваная літаратура. Гэта чарговая партыя школьных падручнікаў, якую трэба адправіць у вёску.

Прадаўчыца тав. Гаўрон знята. Ёй трэба падпісаць аформіць неабходныя дакументы. На просьбу пакупніка падзе тую або іншую кнігу яна адказвае скупа, са злосцю:

— Не гарыць! Можаше пачакаць.

Ты, у каго ёсць час, чакаючы, а большасць, нічога не купішы, пакідае магазін з пустымі рукамі.

Такі малюнак даводзіцца назіраць часта. І невыпадкова магазін з месца ў месца не выконвае плана.

Кнігарня ў Лагойску па волі кіраўнікоў райсабжаўскага фактыва ператворана ў базу. Яе работнікі займаюцца толькі тым, што комплектуюць і адпускаюць літаратуру для розных гандлёвых арганізацый і культуры-асветных устаноў. Няма часу ім пагутарыць з пакупніком, прапанаваць тое або іншае выданне. А трэба ж прадаваць не толькі літаратуру, але і розныя канцэртныя прылады, сышты, і да работнікі прылаўка ледзь спраўляюцца са сваімі абавязкамі.

На кніжных паліцах няма належага парадку. Нярэдка ў аддзеле сельскагаспадарчай літаратуры можна знайсці кнігі, якія не маюць да сельскай гаспадарчай ніякага дачынення. А гэты складанне выбар, прыводзіць да непараўменняў.

Б. САСНОУСЦІ.



У мінулыя дні кніжны магазін Мінска арганізавалі базары на плошчах і ў парках сталіцы. Грамадскія распускоўніцкія кні